

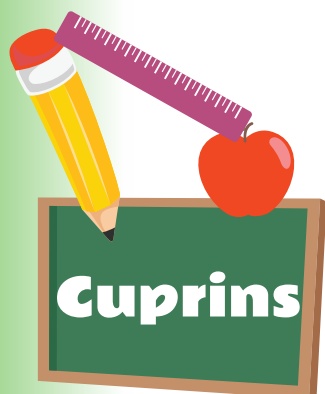
Cleopatra Mihăilescu
Tudora Pițilă

art Klett

Limba și literatura română

Caietul elevului
Clasa a IV-a

Unitatea 1 Sună iarăși clopoțelul!

▶ <i>Pata de cerneală</i> , după Sanda Georgescu	8
• Textul literar	
• Elemente ale textului narativ	
• Componentele comunicării dialogate	
• Ghilimelele	
▶ <i>Râde castanul</i> , după Emilia Căldăraru	11
• Textul literar	
• Elemente ale textului narativ	
• Organizarea textului scris în pagină	
• Cuvântul – fomă și înțeles	
Recapitulare	15
Evaluare.	20

Unitatea 2 Din tainele cărților

▶ <i>Cartea cu visuri</i> , după Otilia Cazimir	24
• Textul narativ	
• Spațiul și timpul în textul narativ	
• Ilustrația care însoțește un text	
• Formule de salut, de permisiune, de solicitare	
• Silaba. Sunetul și litera. Vocale și consoane	
• Părțile unei compuneri	
▶ <i>Pofta vine citind</i> , după Ioana Bot	30
• Personajele unui text narativ	
• Cartea. Tipuri de litere	
• Substantivul	
Recapitulare	35
Evaluare.	38

Unitatea 3 Sub umbrela toamnei

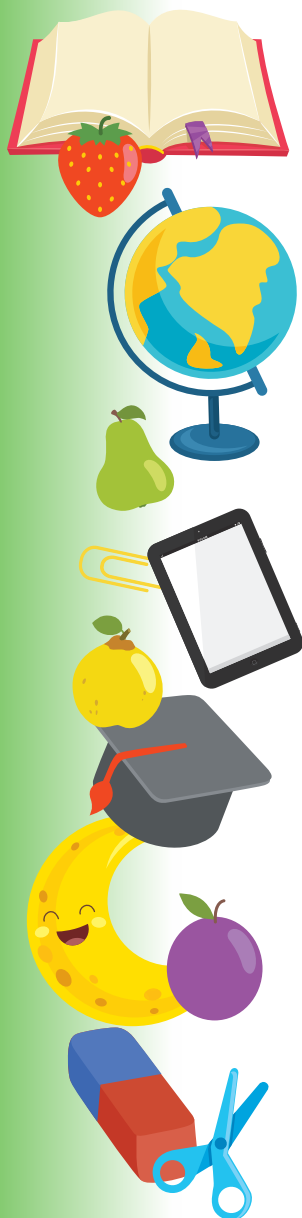
▶ <i>Ce te legeni...</i> de Mihai Eminescu	42
• Textul în versuri	
• Planul inițial al compunerii	
▶ <i>Piatra pițigoiiului</i> , repovestire după Tudor Arghezi	45
• Textul narativ cu pasaje descriptive	
• Verbul. Timpurile verbului	
• Scrierea corectă a cuvintelor <i>va/v-a</i>	
• Factori care îngreunează comunicarea	
• Punctele de suspensie	
Recapitulare	52
Evaluare.	54

Unitatea 4 Clinchete de zurgălăi

▶ <i>Povestea unui fulguleț răzleț</i> , după Maria Ioana Vasiloiu	58
• Delimitarea textului narativ în fragmente	
• Propoziția enunțiativă afirmativă/negativă	
• Scrierea corectă a cuvintelor <i>n-am/n-ai/n-au</i>	
• Invitația	
▶ <i>Feerie</i> , după Cezar Petrescu	62
• Întocmirea planului dezvoltat de idei	
• Adjectivul	
• Comunicarea nonverbală	
• Textul literar cu pasaje descriptive	
Recapitulare	69
Evaluare.	72

Unitatea 5 Se cern norii de zăpadă

▶ <i>Pasărea de nea</i> , după Liana Maria Petruțiu	76
• Dialogul în textul literar	
• Transpunerea dialogului în povestire	
• Inițierea, menținerea și încheierea unui dialog	
• Pronumele personal	
• Compunerea pe baza unor cuvinte/expresii de sprijin	

▶ <i>Poveste cu Zâna Iarna</i> , după Eugenia Popa-Cohuț	82
• Organizatori grafici	
• Povestirea orală/scrisă a unui fragment	
• Alte forme ale pronumelui personal	
• Scrierea corectă a cuvintelor <i>cel/ce-l, cea/ce-a, cei/ce-i</i>	
Recapitulare	87
Evaluare.	91
Unitatea 6 Lumea copilăriei	
▶ <i>O locomotivă și o gară</i> , după Tudor Argezi	96
• Povestirea scrisă a unui text	
• Scrierea corectă a cuvintelor <i>nu-l, n-o, nu-i, nu-ți</i>	
• Oferirea de informații din universul extrașcolar	
• Compunerea cu început dat	
▶ <i>Răzbunarea jucăriilor</i> , după Claudia Groza	100
• Mesajul textului. Personajul	
• Solicitarea formală/informală	
• Cuvinte cu formă apropiată și înțeles diferit	
Recapitulare	104
Evaluare.	106
Unitatea 7 Călătorii și aventuri	
▶ <i>Cavalerii florii de cireș</i> , după Constantin Chiriță	110
• Exprimarea acordului sau a dezacordului	
• Susținerea unei opinii	
• Planul sau harta/traseul	
• Cuvântul – parte de propoziție	
• Scrierea și despărțirea în silabe a cuvintelor care conțin „x“	
▶ <i>George în căutare de comori prin Cosmos</i> , după Lucy și Stephen Hawking	116
• Textul narativ științifico-fantastic	
• E-mailul. Mesaj-textul	
• Predicatul	
• Virgula	
• Compunerea cu sfârșit dat	
Recapitulare	122
Evaluare.	125
Unitatea 8 File din cartea naturii	
▶ <i>Despre cereale</i> , după Tudor Opreș	130
• Textul nonliterar	
• Organizatori grafici. Tabelul	
• Afișul	
• Subiectul	
▶ <i>Legenda privighetorii</i> , după o legendă populară	134
• Textul de inspirație populară	
• Acordul predicatului cu subiectul	
• Compunerea cu titlu dat	
Recapitulare	138
Evaluare.	140
Unitatea 9 Figuri celebre	
▶ <i>George Enescu</i> , după George Sbârcea	144
• Textul biografic	
• Propoziția simplă	
• Compunerea în care se folosește descrierea	
▶ <i>O vizită în atelierul lui Brâncuși</i> , după Cella Delavrancea	148
• Textul care prezintă amintiri despre o personalitate	
• Trăsăturile unei persoane evocate într-un text	
• Propoziția dezvoltată. Părțile secundare de propoziție	
• Cartea poștală	
Recapitulare	152
Evaluare.	154
La braț cu vacanța!	
Recapitulare finală	158
Evaluare finală	165

Unitatea

1

Sună iarăși clopoțelul!

Vom exersa împreună ...

- Textul literar. Elemente ale textului narativ
- Componentele comunicării dialogate
- A oferi informații
- Semnele de punctuație. Ghilimelele
- Organizarea textului scris în pagină
- Cuvântul – formă și înțeles

Pata de cerneală

după Sanda Georgescu

- Textul literar
- Elemente ale textului narativ
- Componentele comunicării dialogate
- Ghilimelele

Să înțelegem textul

1. Notează A (adevărat) sau F (fals) în casetele din dreptul enunțurilor date, raportându-te la întâmplările din textul „Pata de cerneală“, după Sanda Georgescu.

- Întâmplarea se petrece într-una din primele zile de școală.
- Protagonistii întâmplării sunt Marina și Vlăduț.
- Învățătoarea dorește să numească șeful clasei.
- Atitudinea colegială, lipsa absențelor și frumusețea caietelor sunt criteriile de alegere a șefului clasei.
- Unul dintre colegi îl trădează pe Vlăduț.
- Vlăduț a pătat caietul Simonei.
- Pentru a afla ce s-a întâmplat, învățătoarea face o adevărată anchetă printre elevi.
- Vlăduț și Simona sunt lăudați pentru felul în care și-au dovedit prietenia.

2. Completează enunțurile cu informații potrivite.

- Titlul textului este _____ .
- _____ este Sanda Georgescu.
- Textul cuprinde _____ alineate și _____ fragmente.
- Textul „Pata de cerneală“ este un text _____, pentru că _____
_____ .

3. Învățătoarea afirmă că pata de cerneală s-a transformat „într-o diademă a colegialității“. Explică afirmația, identificând două situații din text care o susțin.

Să scriem corect

1. Explică folosirea ghilimelelor în situațiile date.

- a. „Bate un vânt neprietenos, care gonește lumea din piațetă. «Târgul de toamnă» se încheiase.”

Emilia Căldăraru – *Polar II*

- b. „Moșu îmi povestește despre fata lui, măritată într-un oraș de munte. O vede rar. Mai des își vede nepoata: «Vine la mine în fiecare vară.»“

Emilia Căldăraru – *Ochii verzi*

2. Formează câte un enunț în care să folosești ghilimele, pentru a marca:

- titlul unei cărți;

- vorbele unui personaj, rostite în gând.

Să ne îmbogățim vocabularul

1. Scrie cuvinte cu înțeles:

- a. asemănător pentru:

învățător – _____

a cerceta – _____

mândru – _____

- b. opus pentru:

imaculat – _____

a se grăbi – _____

absență – _____

2. Notează înțelesul cuvântului subliniat în fiecare enunț dat, în caseta alăturată.

- În clasă se află bănci și scaune.

- Întreaga clasă îl admiră pe Vlăduț.

- Prin compunerea ei, Elena s-a dovedit o povestitoare de clasă.

Râde castanul

după Emilia Căldăraru

- Textul literar
- Elemente ale textului narativ
- Organizarea textului scris în pagină
- Cuvântul – fomă și înțeles

Să înțelegem textul

1. Completează **harta textului** cu informații potrivite.

LOCUL ÎNTÂMPĂRII

- în prezentul povestirii → _____
- _____
- în trecut → _____
- _____

MOMENTUL ÎNTÂMPĂRII

- în prezentul povestirii → _____
- _____
- în trecut → _____
- _____

PERSONAJELE

_____

_____

_____

TITLUL

_____

TEMA

_____

_____

_____

AUTORUL

_____

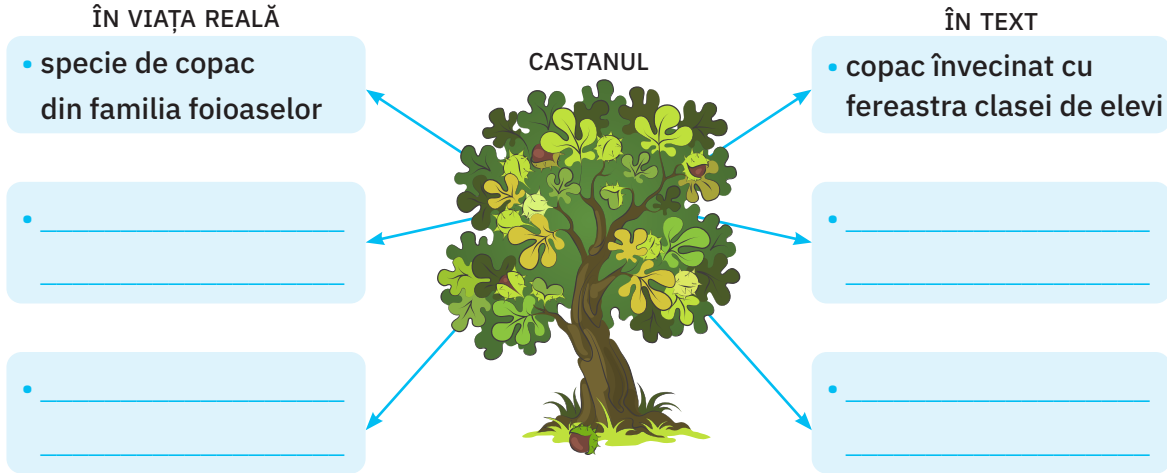
EVENIMENTELE

- în prezentul povestirii
- _____
- _____
- _____

- în trecut
- _____
- _____
- _____

MOMENTUL CARE MI-A PLĂCUT CEL MAI MULT

2. Notează cât mai multe informații despre castan, valorificând atât textul citit, cât și cunoștințele tale anterioare.

3. Povestitorul afirmă în finalul întâmplării: „Castanul se uită curios prin fereastră. Râde. Râde castanul.“ Identifică cel puțin două motive pentru care „râde castanul“. Argumentează-ți părerea.

_____

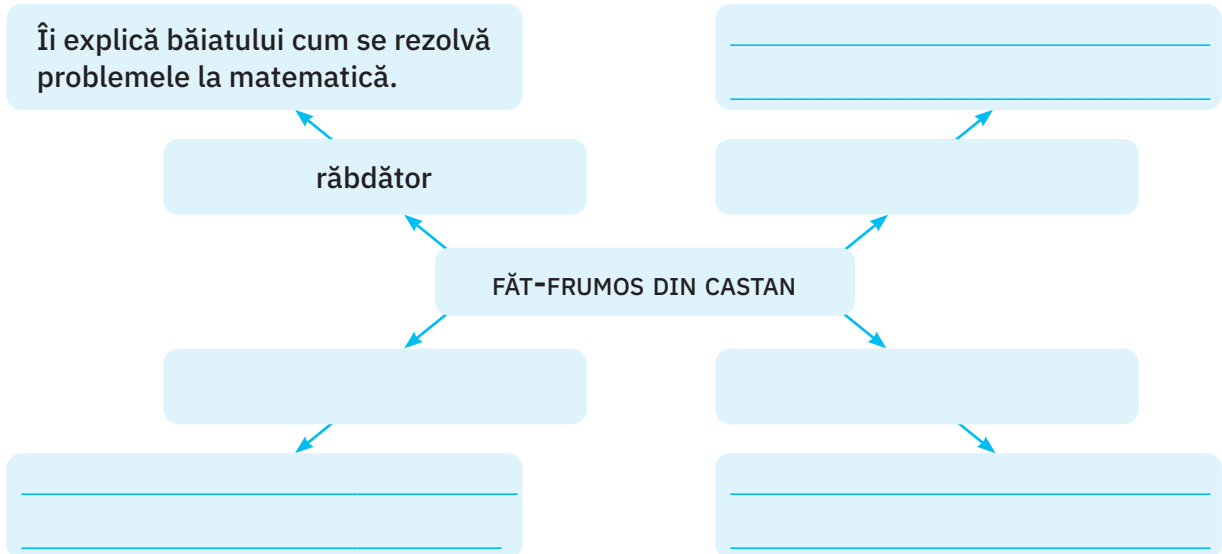
_____

_____

_____

_____

4. Identifică însușiri ale lui Făt-Frumos din castan și situații care le dovedesc.

5. Selectează, din text, expresii care înfățișează castanul în diferite momente din an. Desenează-l corespunzător în cadranele date.

PRIMĂVARA

VARA

TOAMNA

IARNA

Să ne îmbogățim vocabularul

1. Realizează corespondența între termenii cu înțeles asemănător.

îngrămădit

bancă

a arăta

peste

a indica

deasupra

înghesuit

pupitru

2. Evidențiază, prin câte un enunț, înțelesurile diferite ale cuvântului „ceară“.

Citește următorul text, apoi rezolvă cerințele date.

1 Învățătorul nostru, domnul Toma Tăbuș, era un om la mijlocul vieții. Era foarte bun cu noi. Nu ne certa. Nu ne înghesuia nici cu învățatul. Fiecare învăța după pofta inimii și dacă nici părinții n-aveau vreme să ne controleze – cum se-ntâmpla cu mine –, școala era destul de ușoară.

Cu domnul Tăbuș făcuserăm o înțelegere tare bună, dar nu cu tocmeală ca la un târg, ce mai dai tu, ce mai las eu, ci pe cuvânt.

– De nu mă supărați, sâmbătă după-amiază o să vă citesc ceva frumos.

Așa că sâmbăta următoare, în ultima oră, ne-a citit din „Isprăvile lui Păcală“ de Petre Dulfu. Așa de mult ne-a plăcut, că ne-am hotărât cu toții să fim cuminiți toată săptămâna, iar dumnealui să ne răsplătească sâmbăta, în ultima oră, cu o lectură din „Isprăvile lui Păcală“.

2 Dar înainte de a isprăvi cartea, domnul Tăbuș s-a îmbolnăvit. Într-o zi ne-a spus:

– Astăzi mi-e foarte rău... M-a doborât boala... N-am să mai pot veni la școală... Vă rog să fiți cuminiți și ascultători cu cine va veni în locul meu.

Vestea ne-a întristat, pentru că grozav doream să știm ce-a mai făcut Păcală...

Eram hotărâți să dăm ascultare domnului și să ne purtăm bine cu cine va veni în locul dumisale...

3 A doua zi, spre marea noastră uimire, a intrat în clasă o doamnă...

N-a fost nevoie de nicio înțelegere între noi, ca să pornim război împotriva ei...

După ce ne-a spus că o cheamă „doamna Manoliu“, ne-a cerut un creion ca să noteze absenții. Deodată ne-am bulucit la catedră cincizeci de băieți, cu și fără creioane și am împresurat-o pe doamna, strigând: „Pe-al meu, doamnă! ba pe-al meu, că e mai ascuțit...“

Eram atât de înghesușiți și atât de îndrăzneți, că nici într-un chip n-ar fi putut doamna să ne urnească de acolo.

Doamna a pus mâna la întâmplare pe un creion, fără să ia seama la rugămintele noastre, apoi a rotit spre noi niște ochi frumoși, că n-a rămas niciun băiat neprivit și, liniștită, ne-a spus:

– Acum, la loc! și nu ne-a slăbit din ochi.

Am rămas o clipă neclintiți. Atunci privirile doamnei s-au schimbat: parcă ne împungea. Doamna nu și-a luat ochii de la noi până când nu s-a așezat și ultimul băiat. După aceea a început să strige catalogul.

– ‘Zent! a răspuns primul băiat, ridicându-se leneș într-un cot.

– Nu așa! Te scoli frumos în picioare, privești țintă în ochii mei și răspunzi cum trebuie: prezent, nu zent. Șezi! Am să te strig încă o dată.

La a doua strigare, băiatul s-a ridicat drept ca lumânarea, a privit-o pe doamna țintă în ochi și a spus: Prezent. S-a așezat apoi copleșit de bucurie că el a răspuns cel dintâi atât de frumos.

Așa am răspuns toți.

După Dimitrie Goga,
Întâmplări din clasă

1. Precizează:

- titlul textului _____
- autorul _____
- personajele întâmplării _____
- numărul de alineate _____ și cel de fragmente _____

2. Formulează întrebări referitoare la textul citit, care să înceapă cu unul dintre cuvintele date.

CINE _____
_____?

UNDE _____
_____?

CUM _____
_____?

CARE _____
_____?

DE CE _____
_____?

3. Gândește-te la situațiile prezentate și exprimă-ți părerea, argumentând-o.

- Povestitorul afirmă că: „Domnul Tăbuș era foarte bun cu noi [...] Nu ne înghesuia cu învățatul. Fiecare învăța după pofța inimii“.

Consideri că ar da rezultate bune această manieră de a învăța? Motivează.

- Când domnul Tăbuș a fost înlocuit de doamna Manoliu, personajul povestitor spune: „n-a fost nevoie de nicio înțelegere între noi, ca să pornim război împotriva ei“.

Este justificată o asemenea atitudine? De ce crezi că elevii au acționat astfel?

---

4. Subliniază, în textul dat, enunțurile în care s-au folosit ghilimelele. Motivează folosirea acestora.

---

5. Bifează casetele din dreptul variantei corecte de răspuns.

a. Enunțul „Nu ne înghesuia cu învățatul“ înseamnă că:

- învățătorul era un om liniștit;
 domnul Tăbuș era dezinteresat de ce învață elevii săi;
 învățătorul era înțelegător.

b. Ca să îi disciplineze pe elevi, doamna Manoliu:

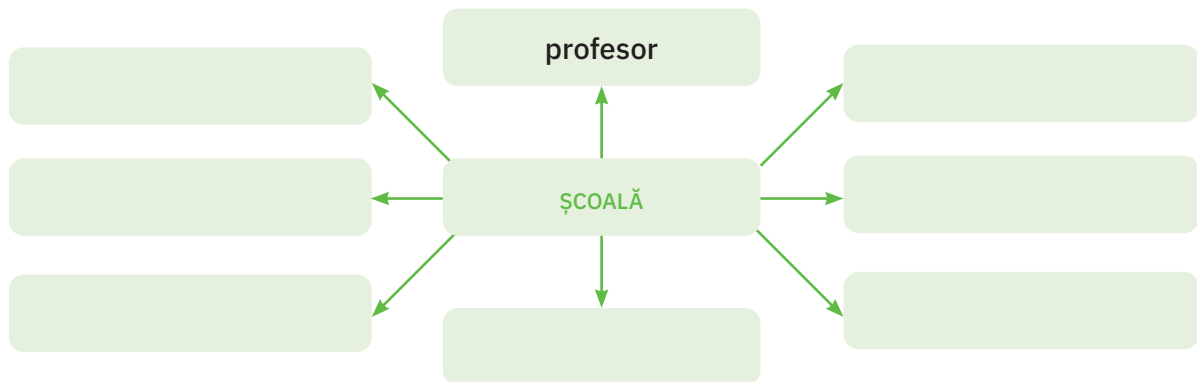
- le-a vorbit calm, dar hotărât;
 i-a pedepsit;
 s-a împrietenit cu ei.

c. Expresia „după voia inimii“ are înțelesul de:

- cu sârguință;
 fără efort;
 după plac.

6. Găsește cât mai mulți termeni pe care îi poți asocia cuvântului „școală“.

7. Scrie cuvinte cu înțeles:

a. asemănător pentru:

- a doborî – _____
 înțelegere – _____
 întâmplare – _____
 a răsplăti – _____
 rugămintă – _____

b. opus pentru:

- a certa – _____
 cuminte – _____
 destul – _____
 absent – _____
 ascultător – _____

Blank lined writing area for the first part of the exercise.

11. Transcrie al doilea fragment al textului dat, respectând regulile învățate. Corecți-vă în perechi, urmărind criteriile de evaluare de mai jos.

Blank lined writing area for the transcription and correction part of the exercise.

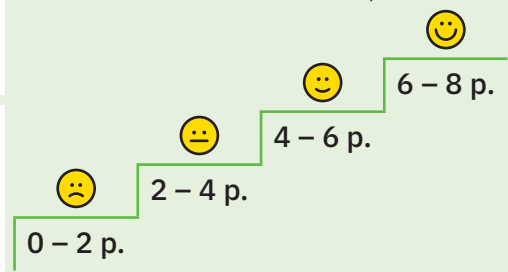
Verifică dacă:

- ai așezat corect textul în pagina caietului;
- ai respectat punctuația;
- ai respectat ortografia cuvintelor;
- ai scris îngrijit.

Apreciază-ți colega/colegul potrivit scării alăturate.

Scară de apreciere

Da – 2 puncte; Nu – 0 puncte; Parțial – 1 punct

Citește următorul text, apoi rezolvă cerințele date.

În clasă e liniște **deplină**. Elevii scriu primele bastonașe. Învățătoarea se plimbă printre bănci și, unde este nevoie de ajutorul ei, se oprește. Un băiețel cu ochi mici și negri o roagă să se apropie. Chipul școlarului i se pare cunoscut. „De unde, oare?” se gândește învățătoarea.

Deodată, învățătoarea zâmbește. Își amintește că, într-o toamnă, când frunzele castanului de la poarta școlii se scuturau, iar vrăbiile săreau speriate ori de câte ori castanele loveau trotuarul, acest băiețel se plimba pe lângă școală. Ținea în mână un boboc de trandafir. Privea îndelung ferestrele și ușile școlii. Uneori, încerca să dăruiască floarea cuiva, unei persoane nevăzute.

Învățătoarea l-a întrebat cui dorește să ofere trandafirul, însă copilul **s-a fâstâcit** și a rupt-o la fugă pe o uliță **lăturalnică**.

După câteva zile, învățătoarea l-a găsit chiar la poarta școlii. Părea îngândurat, iar bobocul se făcuse un frumos trandafir.

— Ei, ce-i cu trandafirul? a insistat învățătoarea, văzându-l încurcat.

— Eu am numai cinci ani și nu mă primește la școală. Trandafirul este din grădina noastră. E pentru dumneavoastră. Vă rog să îl luați și să-mi arătați unde învață copiii.

Băiatul i-a oferit trandafirul în dar, chiar în acea clipă, petalele roz-albe ale florii au căzut și s-au risipit pe trotuar. După ele, au picat și două lacrimi. Învățătoarea l-a luat de mână și au intrat în sala de clasă. La plecare, i-a dăruit viitorului școlar o carte cu ilustrații.

Învățătoarea îl privește acum cu emoție tocmai pe băiețelul cu bobocul de trandafir.

— Doamna învățătoare, acum am scris bine? întreabă școlarul cu ochi negri.

— Da, acum e bine! spune ea zâmbind duios.

Băiatul privește mulțumit caietul. Când învățătoarea se depărtează, se strecoară și pune pe catedră un boboc de trandafir.

Este sigur că nu l-a văzut nimeni!

După Călin Gruia, *Bobocul de trandafir*

Vocabular

deplin: complet, întreg, desăvârșit

a se fâstâci:
a se intimida,
a se pierde cu firea

lăturalnic:
mărginaș, izolat

1. Notează, în casete, A (adevărat) sau F (fals), pentru a stabili valoarea de adevăr a enunțurilor date.

Textul se intitulează „Bobocul de trandafir”.

Călin Gruia este autorul textului.

Textul are zece alineate.

Personajele întâmplării sunt elevii și învățătoarea.

Întâmplarea se petrece numai în clasă.

Toți copiii din povestire sunt în clasa I.

2. Încercuiește varianta corectă de răspuns.

- În enunțul „De unde, oare?” se gândește învățătoarea., ghilimelele s-au folosit pentru a marca:
  - a. un citat dintr-o operă originală;
  - b. un titlu sau o denumire;
  - c. replica unui personaj, rostită în gând.
- Cuvântul „cui” are alt înțeles decât în text în enunțul:
  - a. Cui i-a oferit băiatul bobocul de trandafir?
  - b. Din scândura băncii a ieșit un cui.
  - c. Îi povestesc întâmplarea cui vreau.
- Proverbul care se potrivește cel mai bine cu textul dat este:
  - a. Un lucru plăcut e mai lesne făcut.
  - b. Școala face omul om și altoiul, pomul pom.
  - c. O vorbă bună stinge focul mai repede decât un butoi cu apă.

3. Din text reiese că între băiat și învățătoarea sa exista o legătură mai veche. Argumentează acest fapt, notând trei situații din text.

- a. _____
- b. _____
- c. _____

4. Imaginează-ți că învățătoarea l-ar fi văzut pe băiat când a pus pe catedră bobocul de trandafir. Redactează trei replici ale unui dialog posibil între cei doi.

5. Transcrie fragmentul de text încadrat în chenar, respectând:

- așezarea corectă în pagină;
- ortografia și punctuația;
- scrisul lizibil.

Grilă de autoevaluare

Exercițiu	1	2	3	4	5
S	două răspunsuri corecte	•	o situație	o replică	un criteriu respectat
B	patru răspunsuri corecte	••	două situații	două replici	două criterii respectate
FB	șase răspunsuri corecte	•••	trei situații	trei replici	toate criteriile respectate

File din jurnalul meu de lectură

Este momentul pentru un inventar al lecturilor pe care le-ai făcut în cursul acestei unități tematice. Completează, pe o coală, organizatorul de mai jos pentru fiecare lectură suplimentară parcursă.

Am citit textul

Titlul și autorul

O idee pe care am reținut-o este

Aș recomanda/Nu aș recomanda colegilor lectura, pentru că

Personajul meu preferat este

Starea pe care mi-a produs-o este una de

Fișă de identitate

Gen: masculin/feminin

Statut: _____

Ocupație: _____

Interese/preferințe: _____

Portret

APRECIERE:

Aș vrea să citesc pe aceeași temă:
